

levensmiddelen zijn er beter te verkrijgen, en bovendien is het klimaat gezonder. En al ligt ook de Witwatersrand ver van den Oceaan, al moest ook naar hier het vervoer langs slechte wegen over groote afstanden met ossenwagens en reiskoetsen plaats hebben, toch ontstond in het middelpunt van deze goudvelden binnen vier jaren eene stad met $\pm$ 25,000 inwoners. Dit is *Johannesburg*, aldus genoemd naar den schoonzoon van den Staatspresident J. P. Kruger.

De ontdekking der goudhoudende gesteenten in den Witwatersrand voerde de speculatiewoede ten top. Maatschappijen, vennootschappen, syndicaten, enz. verrezen er bij honderden, en overstroonden de beurzen van Europa met hooge dividenden belovende aandelen. In 1889 waren in en nabij de Kaapvallei 174 maatschappijen werkzaam met een kapitaal van $\pm$ f 118,437,000. Doch omstreeks dienzelfden tijd werden voor den Witwatersrand 274 vennootschappen opgegeven, met een nominaal kapitaal van 265 mill. gulden. Evenwel bij deze waren er vele, die nimmer tot eenige bewerking van den grond kwamen. Het feitelijk kapitaal der vennootschappen was dikwijls verslonden met het koopen der mijnrechten of claims, wat niet zelden tegen buitensporig hooge prijzen geschiedde. Dan konden de directiën niet verder gaan, tenzij nieuw kapitaal door de aandeelhouders werd gestort. Dit geschiedde door enkele, niet door vele. Want toen de eerste hoop op dividenden onvervuld bleef, werden de aandeelhouders in Europa huiverig verder kapitaal te leenen. Aanvankelijk werd de hoop door schoone rapporten niet zelden nog weder verlevendigd, maar genoegzame kapitalen stroomden niet meer toe tot bedrijf. Het werd sukkelen, van de exploitatie kwam bij vele zoo goed als niets, de aandelen der niets gevende vennootschappen kwamen ter beurze, en niemand wilde ze meer koopen. Door handige kassiers-bewegingen konden ze nog schijnbaar op prijs gehouden worden, doch het publiek wenschte ze niet meer. Zoo werd de ondergang van talrijke goudmijn-maatschappijen door gebrek aan bedrijfskapitaal verhaast.

Voor sommige was door tijdige hulp ongetwijfeld nog veel te redden geweest. Maar bij andere zou elke nieuwe storting een nieuwe schadepost op de begrooting geworden zijn. Want al bezat de maatschappij eenige claims of rechten tot exploitatie van goudvelden, niet zelden waren die rechten verbonden aan stukken lands, welke of in het geheel niet, of niet voldoende goud bevatten, om bij de ontginning voordeel op te leveren. De mijnsyndicaten werden dikwijls in Europa opgericht, alleen op adviezen van zoogenaamde mijningenieurs, die niet zelden nooit te voren als zoodanig dienst gedaan hadden. Daardoor moest er een ongezonde toestand geboren worden.

Adviezen van allerlei aard werden de wereld ingezonden, zonder dat zij dikwijls het minste vertrouwen verdienden. Men behoeft tot verklaring hiervan slechts te weten, dat mislukte timmerlieden, smeden, metselaars of zelfs vroegere matrozen als experts fungeerden. Ten opzichte der goudvelden was in de dagen van de hevigste opwinding alles mogelijk. Profielen van goudriffen werden er geteekend, zoo prachtig als men ze wenschen kon. Met dergelijke profielen werden de